

9 (21) | ВЕРЕСЕНЬ 2014

ВІСНИК

СВІТОВОЇ ФЕДЕРАЦІЇ
УКРАЇНСЬКИХ ЛЕМКІВСЬКИХ
ОБ'ЄДНАНЬ

1944-2014

ДЕПОРТАЦІЯ - НЕПОКАРАНИЙ
ЗЛОЧИН ПОВТОРЮЄТЬСЯ

ЗМІСТ

Вступне слово...

Наші справи

Чорний день двох народів..... 4

Нові лемківські представники в комісії..... 6

Наші люди

Створення Лемківської Фундації (LEMKO FOUNDATION) 8

Фестиваль на вулиці Блур (Торонто) 10

Загальні Збори "Молодої Лемківщини" 11

Майстер-клас іконопису "Молодої Лемківщини" 12

Зустріч Посла України в Словацькій Республіці О.О.Гаваші з керівниками Союзу русинів-українців Словацької Республіки..... 12

Стежками Олександра Павловича..... 12

Культура

Фільм тернополянки про лемків відзначили в Одесі і відправили в Оксфорд 14

«Тисячолітня дорога...»..... 15

Чергова лемківська вісточка.....18

Богдан Гальчак. "Dzieje Łemków"..... 21

Музей української культури у словацькому Свиднику. Екскурс..... 21

Святая святих у Білиці..... 23

Оголошення та анонси..... 25

Словово старійшини..... 29

Головний редактор: Софія Федина

Редакційний Назар Радь
колектив: Тарас Радь
Олесь Куйбіда
Богдан Сиванич

Дизайн: Віктор Дудяк

**Вісник СФУЛО. ©. Офіційне видання
Світової Федерації Українських
Лемківських Об'єднань.
Виходить раз на місяць.**

Основна мета часопису – динамічно висвітлювати діяльність усіх суб'єктів СФУЛО.

Номери вісника можна буде скачати зі сайту СФУЛО: www.sfulo.com/biblioteka
Адреса редакції: visnyk.sfulo@gmail.com.
Можна надсилати свої матеріали.
Рішення про публікацію прийматиме редакційна рада.

Світова Федерація Українських Лемківських Об'єднань (СФУЛО) - неурядова міжнародна громадська організація, яка об'єднує українські лемківські спільноти України, Польщі, Словаччини, Сербії, Хорватії, Канади та США. Основна мета діяльності - забезпечення та захист законних соціальних, економічних, творчих, етнічних, національно-культурних та інших інтересів лемків; розвиток та популяризація лемківської культурної спадщини і духовності на засадах законності, демократії, добровільності та самоврядування.

Офіційна сторінка в інтернеті
www.sfulo.com.

Вступне слово...

Непокараний злочин має тенденцію повторюватися... І повторюється.

9 вересня 1944 року було підписано договір між УРСР та Комуністичною Польщею про обмін народами.... Це був початок звірської депортації, нашого вигнання із нашої рідної землі. Спочатку нас розкидали на східні і південні терени України, у 1947р. викинули на північний захід Польщі і гноїли у таборі Явожно, а потім до 1951 року робили зачистки тих, хто проявляв свою українську ідентичність.

Десятки років було заборонено говорити про те, що сталося, нас принижували і зневажали, намагалися відсунути на маргінес історії. Злочин не було засуджено, не було покарано винних, не було визнано ані на українському, ані на міжнародному рівні...

І ось рівно 70 років по тому, у серпні 2014 року пострілами із московських установок залпового вогню «Град» накрыли с. Переможне, Луганської області, село, де проживало понад 85 родин депортованих лемків, село, де кілька років тому почали проводити Лемківську Ватру. І знову, рівно 70 років після вигнання, нас виганяють із нової рідної землі... Багато лемків-біженців зараз перебувають в різних областях України, і лемківські громади намагаються допомогти своїм. Кілька родин розстріляли москалі за допомогу українській армії. А з тими, хто там залишився немає зв'язку(там немає ані мобільного, ані стаціонарного телефонного зв'язку, ані інтернету)...

І на фоні цього замість того, щоб провести Парламентські слухання про депортацію, замість того, щоб на державному рівні хоча б згадати про трагедію, депутати, розпочавши вже виборчу кампанію, провели **напівпідпільні** слухання по депортації в **підкомітеті** комітету Верховної Ради!!!! Аби просто прозвітувати. А суть трагедії і наш біль їх не цікавив, оскільки більшість депутатів навіть не слухали доповіді, а пішли на засідання Верховної ради. Галочка поставлена. А злочин і далі залишається непокараним і не визнаний трагедією українського народу.

Софія Федина
Голова Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань

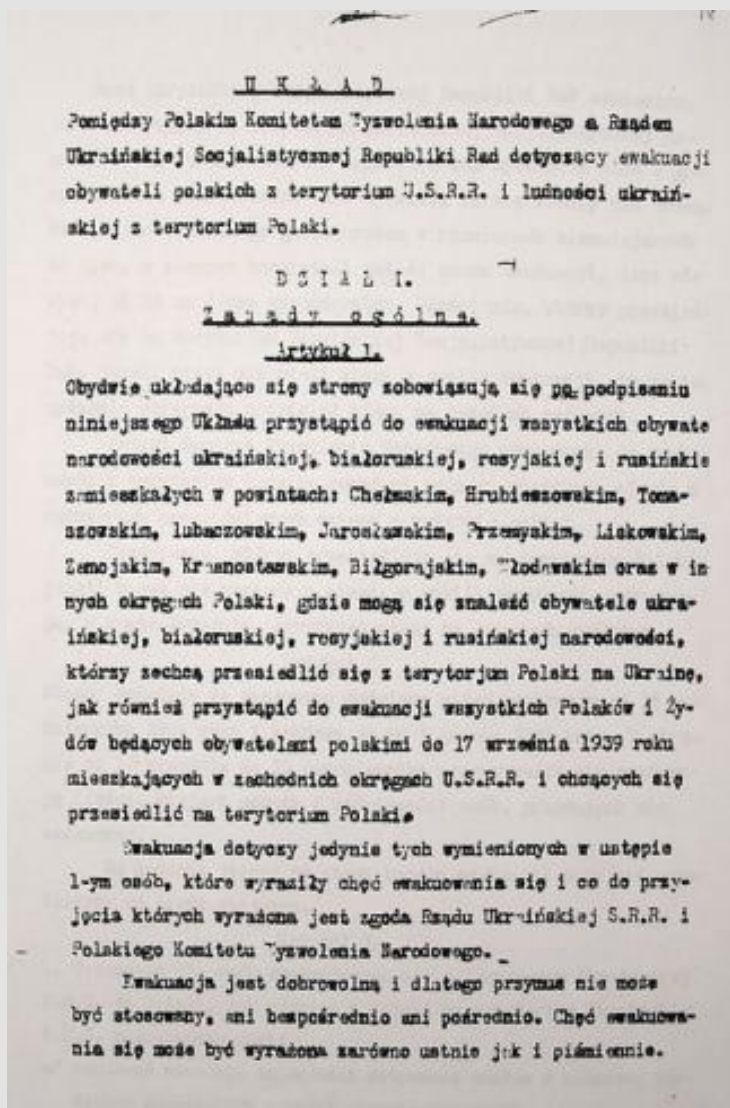
НАШІ СПРАВИ

ЧОРНИЙ ДЕНЬ ДВОХ НАРОДІВ

Рівно 70 років тому, 9 вересня 1944 року, було підписано документ, який змінив долі майже півтора мільйона українців та поляків, змусив їх назавжди полишити свої домівки, з чужої волі почати нове життя.

Цей документ називався "Угода між Урядом Української Радянської Соціалістичної Республіки і Польським Комітетом Національного визволення про евакуацію українського населення з території Польщі і польських громадян з території УРСР".

Перша сторінка Угоди 9 вересня 1944 року

Його підписантами були сталінські маріонетки, які не представляли ані українського, ані польського народів. Навпаки – були елементами комуністичного тоталітарного режиму, який доклав чимало зусиль, аби роздмухати давнє польсько-українське протистояння у взаємну криваву бійню.

Врешті комуністам це вдалося – конфлікт ослабив обидва народи та допоміг утвердити владу Кремля і на українських, і на польських територіях.

Обманом виявилася закладена в Угоді гарантія добровільності переселення: з ініціативи Москви до вислання українців з їх етнічних теренів, що опинилися в складі післявоєнної Польщі, вже наступного 1945 року місцевий комуністичний уряд долучив армію.

Вояки Війська Польського, намагаючись пришвидшити депортацію, вдавалися до

залякування, знущань над місцевими українцями, чинили вбивства мирних мешканців.

Загалом в рамках виконання Угоди до літа 1946 року з України виселено майже вісімсот тисяч поляків, з Польщі – майже півмільйона українців.

Польський батальйон "Познань" конвоює колону українців, що були виселені з рідних місць в рамках акції "Вісла". Квітень 1947 року

Останнім актом цієї трагедії стала організована польським комуністичним урядом операція "Вісла", коли близько 150 тисяч українців були примусово розселені на теренах північно-західної Польщі з метою їх денаціоналізації. І знову злочинна акція відбувалася за погодження та підтримки кремлівського центру.

Українці та поляки взаємною боротьбою в минулому столітті завдали один одному значних втрат. Засуджуючи злочини вчинені обома сторонами польсько-українського конфлікту, підкреслюємо, що обидва народи найбільше потерпіли саме від комуністичного тоталітарного режиму.

Саме комуністичні депортації, початок яким поклала підписана 70 років тому Угода, призвели до остаточного очищення теренів Західної України від польського населення та теренів Східної Польщі від українців.

Переселення було одним із інструментів соціальної інженерії, до якого вдавалася радянська влада. Серед його жертв, крім українців та поляків, – кримські татари, народи Прибалтики та Кавказу.

Депортації – важливий доказ злочинної суті комуністичного режиму, який не рахувався із людськими життям. Цей режим, як раніше нацистський, має бути засуджений на міжнародному рівні. І саме українці та поляки, які зазнали від нього найбільших втрат та чинили йому найактивніший спротив, мають бути ініціаторами цього засудження.

Автор: **Володимир Вятрович**
Джерело: istpravda.com.ua

НОВІ ЛЕМКІВСЬКІ ПРЕДСТАВНИКИ В КОМІСІЇ

Мирослава Копистянська і Стефан Дудра з 1 вересня цього року репрезентують лемків у Спільній комісії уряду і національних та етнічних меншин. Нові особи підмінили у складі комісії дотеперішніх її членів – Олену Дуць-Файфер і Стефана Гладика.

Одним з двох нових членів Спільної комісії уряду і національних та етнічних меншин став **С. Дудра**, який ще в червні заступив у ній голову Об'єднання лемків С. Гладика. С. Дудра є випускником Вищої педагогічної школи в Зеленій Горі, яку закінчив 1991 р. Кандидатську дисертацію з історії в цьому ж виші захистив 1996 р., а 2005 р. захистив докторську дисертацію і працює в Зеленогірському університеті. Він – професор кафедри міжнародних відносин інституту політології Зеленогірського університету, в якому став керівником кафедри. С. Дудра в науковій праці розглядав питання найновішої політичної історії, а також історії Церкви, де особливу увагу приділив минулому Церкви східного обряду. Науковець є автором монографій «*Łemkowie. Deportacja i osadnictwo ludności łemkowskiej na Środkowym Nadodrzu w latach 1947–1960*» (1998 р.), «*Kościół Prawosławny na ziemiach zachodnich i północnych Polski po II wojnie światowej*» (2004 р.) та співавтором виданої 2013 р. в Горлицях книжки «*Tożsamość narodowa Łemków*». Крім того, С. Дудра написав ряд статей і рецензій, надрукованих, зокрема, у церковних альманахах та вісниках.

Другим новим членом комісії стала **М. Копистянська**, уродженка лемківського села Лося. М. Копистянська є випускницею факультету політології Краківського педагогічного університету. Захистила кандидатську дисертацію на тему «*Łemkowie i Romowie w Małopolsce w latach 1989–2008. Społeczno-polityczna i prawna sytuacja*». Вона працювала у Краківському університеті, на кафедрі історії та політології, була працівником в адміністрації Устя-Руської гміни, а також у краківському видавництві «Слов'янська галерея». Тепер у Маршалківському управлінні Малопольського воєвідства М. Копистянська займається проблемами нацменшин і міжнародним та міжкультурним співробітництвом. Співпрацює з багатьма неурядовими організаціями. Нова представниця лемків підмінила в комісії О. Дуць-Файфер, заступника голови товариства «Руська бурса», проте член товариства «Руська бурса» не визнає свого відкликання. «Більшість лемківської громади – та, яка визнає лемківську тотожність як тотожність етнічну і хоче її підтримувати та розвивати згідно з

законом від 6 січня*, не визнає цього відкликання, бо воно необґрунтоване», – пише О. Дуць-Файфер до представників Спільної комісії уряду і національних та етнічних меншин.

Такому результату завершення справи не дивується С. Гладик. Голова ОЛ звертає увагу на недосконалі правила, за якими відкликано дотеперішніх і призначено нових членів комісії. Про це та інші проблеми комісії голова ОЛ говорить у надрукованому нижче інтерв'ю.

Павло Лоза: Ви та Олена Дуць-Файфер були членами комісії від початку її існування, тобто від 2005 року. Чи, на Вашу думку, зміна в ній лемківських представників була необхідною?

Стефан Гладик: Такими є правила демократії, але демократією треба вміти користуватися. Зміна інколи необхідна, проте мусять бути для того якісь причини. Коли йдеться про зміну членів у Спільній комісії уряду і національних та етнічних меншин, мушу сказати, що спочатку йшлося про те, щоб підмінити лише одного з представників лемків – О. Дуць-Файфер. Однак змінено двох членів комісії, які представляли в ній лемків. Мене дивує інтерпретація урядом деяких законів про національні меншини і членство представників національних та етнічних

меншин у цій комісії. Демократія полягає в тому, що треба визнавати волю більшості. Коли говорити про мою особу, то під час торішніх консультацій мене підтримало більше неурядових організацій, тобто за мною була більшість.

Що ж сталося, що Ви вже не є в комісії?

В опитуванні мене підтримали дев'ять організацій. Новий кандидат мав бути призначений на місце О. Дуць-Файфер. Ним був С. Дудра. Під час консультацій його кандидатуру підтримала більшість організацій, але чомусь сталося так, що Департамент віровизнання та національних і етнічних меншин призначив С. Дудру на моє місце. Видно, уряд інтерпретує все по-своєму.

...

Повний зміст статті у "Нашому Слові" від 21 жовтня 2014

Автор: **Павло Лоза**
Джерело: nasze-slowo.pl

НАШІ ЛЮДИ

СТВОРЕННЯ ЛЕМКІВСЬКОЇ ФУНДАЦІЇ (LEMKO FOUNDATION)

Contact:	Stefan Merena	IvanZnaczko	Evhen Ladna
Telephone:	416-473-2724	416-885-4855	905-602-1477
E-mail:	stevemerena@caravanlogistics.ca	john@sirgroup.ca	ladnae@gmail.com

З приємністю хочемо Вас повідомити, що 2-го вересня 2014 року зареєстровано з Федеральним Урядом Канади не прибуткову благодійну фундацію під назвою **Lemko Foundation - Лемківська Фундація** (номер корпорації: 896857-8).

У реалізації своїх цілей, **Лемківська Фундація**, як загально-канадська корпорація, буде зосереджена на співпраці з донорами та ширшою українською громадою в Канаді і за її кордоном з метою сприяння побудувати більш сильну нашу спільноту.

Lemko Foundation - Лемківська Фундація – неприбуткова, неурядова, громадська організація заснована для служіння загальному добробуту та з метою сприяння збереженню, розвитку, вивченню та дослідженню історії, літератури, культури, мистецтва та традицій українців-вихідців з Лемківщини та канадців за походженням з Лемківщини.

Основною метою **Лемківської Фундації** є просування освітньої і громадсько-корисної діяльності шляхом надання допомоги установам, організаціям і окремим особам у збереженні лемківської спадщини, культури та історії в Канаді, а також культурних і духовних цінностей ландшафту предків.

Корпорація здійснюється на основі благодійної діяльності та без мети наживи для її членів. Будь-який прибуток або інші фінансові нарахування в корпорації будуть використані для просування цілей **Фундації**.

Бенефіціарною групою **Фундації** є громадськість у широкому значенні.

ПРИВІТАННЯ

Вельмишановні члени Ради Директорів **Фундації Лемків**

Іван Васьків, Роман Євченко, Стефан Мерена, Богдан Демкович, Адам Стець, Юрій Полянський, Йосиф Войтович, Іван Значко, Ніна Маслей, Стеван Маслей і Євген Ладна

В імені Об'єднання Лемків Канади і всіх наших членів, дозвольте нам передати Вам GRATULACIЮ за заснування нової організації "Лемко Фундація".

Бажаємо Вам багато успіхів у Вашій праці, доброзичливості і надію до співпраці.

Хай Ваша Фундація процвітає і довгі роки буде діючою.

Хай Бог Вас благословить.

З повагою,

Роман Колос, Президент КУ ОЛК

Павло Лопата, Секретар КУ ОЛК

12.10.2014

*Від Організації
Оборони Лемківщини
та Фундації
Досліджень Лемківщини*

Дорогі друзі, братя-лемки!
**Лемківщина ніколи не буде забута, коли її
боронителів прибуває.**
**Щиро тішимося створенням Лемківської
Фундації і не сумніваємося, що наша
співпраця буде плідною і активною.**
**Знаючи, які потужні потоки поволали до
життя Вашу новонароджену Лемківську
Фундацію-віримо, що для добра нашої
Лемківщини повстала нова життєдайна та
плідна сила.**
**Чекаємо швидких контактів та
корисної співпраці!**

Марко Гованський - Голова
Організації Оборони Лемківщини

Андрій Хомик - Голова
Фундації Досліджень Лемківщини

ФЕСТИВАЛЬ НА ВУЛИЦІ БЛЮР (ТОРОНТО)

**Фотомонтаж з параду під час найбільшого в Північній-Америці
Українського фестивалю на вулиці Блур в Торонто.**

Роман Міхневич і Андрій Сподарек несуть транспарент ОЛК, за ними Захар Покрищак.
Фото - В. Кісь з газети "Новий Шлях".

Роман Колос, Голова КУ Об'єднання Лемків Канади і заступник голови СФУЛО на Північно-Американському континенті, член президії СФУЛО. Фото - А. Ротко.

Наші діти роздають цукорки під час походу в параді. Фото - А. Ротко.

Андрій Олесневич вантажівкою тягне причепу з експонатами і музикантами. Фото - А. Ротко.

Зліва на право – Йордан Чупак, Михайло Шимчак, з-заду Павло Тирлич, Іванка Тирлич і Павло Чупак. Фото - А. Ротко

Павло Лопата і Андрійко Міхневич. Фото - Н. Парзей

*Експонати з Музею ім. Ю.
Тарновича і виставка фотографії
“Церква в руїні” на причепі. Фото -
А. Ротко*

*Пам'ятник Небесної Сотні з
заду вантажівки. Фото -
А. Ротко.*

*Сенатор Райнел Андрейчук,
суддя паради з Романом
Колосом. ОЛК виграло
нагороду
Найкращий громадський
виступ в параді“. Фото – В.
Семеген.*

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ "МОЛОДОЇ ЛЕМКІВЩИНИ"

7 вересня відбулися Загальні Збори ЛОМГО “Молода Лемківщина”. За результатами зборів було створено нову спортивно-туристичну секцію. Внесено зміни до керівного складу організації. Таким чином головою організації обрано Радя Назара. Заступником у внутрішніх справах став Сиванич Богдан, заступником із зовнішньої політики організації – Радь Тарас. Окремі секції очолили:

культурна – Романишин Олена
історико-краєзнавча – Стадник Андрій
спортивно-туристична – Куйбіда Олесь

Фінансові справи організації довірили скарбнику з багаторічним стажем Пеляку Андрію. Секретар організації – Гаркот Наталя.

Бажаємо "Молодій Лемківщині" доброї і плідної праці!

МАЙСТЕР-КЛАС ІКОНОПИСУ "МОЛОДОЇ ЛЕМКІВЩИНИ"

У Музеї народної архітектури та побуту, що у Львові, під відкритим небом відбувся майстер-клас з іконопису. У неділю 28 вересня за доброї погоди молодь "Молодої Лемківщини" зібралася, щоб спробувати намалювати свою ікону і безпосередньо доторкнутися до цього мистецтва, відчутти те хвилювання і радість творіння чогось святого.

Майстер-клас проводив член організації Богдан Зяттик. Усі бажаючі намалювати ікону після Служби Божої зібралися навколо Богдана за столом, взяли дощечки і пензлики в руки та уважно прислухалися до порад, акуратно вимальовували кожний штрих, дбайливо підбираючи колір. Люди, що проходили поруч, відвідувачі музею зупинялися біля митців-початківців, щоб подивитися, як твориться ікона.

Джерело: molodlem.org.ua

ЗУСТРІЧ ПОСЛА УКРАЇНИ В СЛОВАЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ О.О.ГАВАШІ З КЕРІВНИКАМИ СОЮЗУ РУСИНІВ-УКРАЇНЦІВ СЛОВАЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

25 вересня 2014 року в приміщенні Центру української культури в м.Пряшів відбулась зустріч Посла з головою Центральної ради Союзу русинів-українців Словацької Республіки П.Соколом, заступником голови П.Богданом та головним редактором україномовної газети «Нове життя» М.Люком.

Зустріч була присвячена обговоренню останніх подій в Україні та ситуації щодо фінансування проектів Союзу русинів-українців СР та україномовної газети «Нове життя».

Під час зустрічі були обговорені також питання щодо розвитку культурно-гуманітарного співробітництва та співпраці з Союзом русинів-українців СР.

Проведення зустрічі дало можливість детально обговорити проблемні питання, які турбують закордонних українців Словаччини та виробити механізми їх вирішення.

Джерело: slovakia.mfa.gov.ua

СТЕЖКАМИ ОЛЕКСАНДРА ПАВЛОВИЧА

20 вересня 2014 року за сприятливої погоди відбувся ХХІІІ туристичний похід «Стежками Олександра Павловича», заснований і організований на пошану нашого незабутнього поета і будителя Олександра Павловича. Традиційно всі

учасники акції поклали квіти на могилу і до пам'ятника Олександрові Павловичу у Свиднику та до пам'ятної дошки в селі Шариське Чорне Бардіївського округу, де народився поет.

В поході взяло участь 62 людей різного віку, наймолодший учасник мав 14 років, а найстарший - близько 70. Учасником походу був і нащадок будителя Ріхард Павлович, який разом зі своїми друзями щорічно проходить шляхом свого визначного предка. Найбільшою кількістю учасників був представлений свидницький клуб «Бескид». Всі подолали маршрут Шариське Чорне – Красна гора – Маковиця - Чорна гора – Свидник скансен довжиною в 20 км 400 м.

В скансені СНМ-Музею української культури у Свиднику кожного учасника походу чекав смачний гуляш, приготовлений депутатом Пряшівського самоврядного краю Міланом Цоцулею, одним з тих людей, кому належить сама ідея організування походу.

Головний організатор – Регіональна рада Союзу русинів-українців Словацької Республіки у Свиднику та співорганізатори — місто Свидник, село Шариське Чорне, СНМ-Музей української культури у Свиднику, клуб туристів «Бескид» у Свиднику дякують всім учасникам походу за підтримку акції і її продовження в славних і добрих наших традиціях.

Частина учасників походу перед пам'ятником Олександрі Павловичу у Свиднику

До пам'ятної дошки, встановленої на будинку колишньої школи у Шариському Чорному, учасники походу поклали вінок квітів.

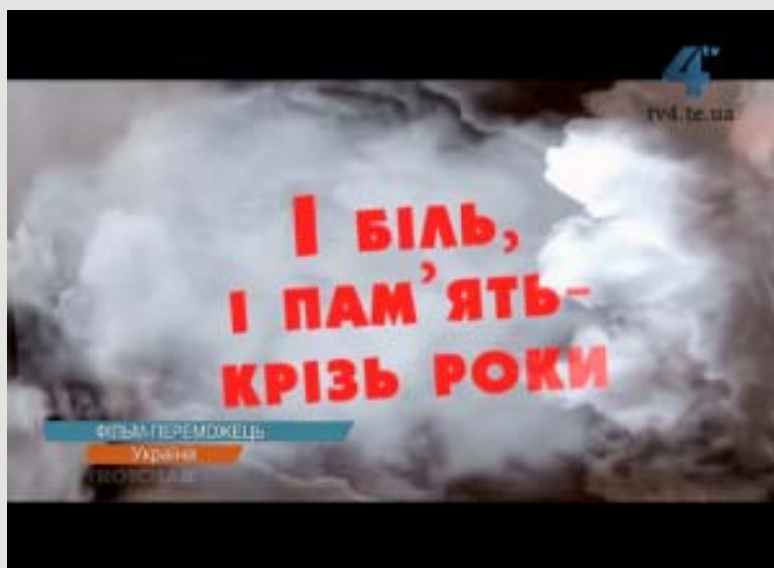
Автор: **Людмила РАЖИНА**
Джерело: ukrajinci.sk

КУЛЬТУРА

ФІЛЬМ ТЕРНОПОЛЯНКИ ПРО ЛЕМКІВ ВІДЗНАЧИЛИ В ОДЕСІ І ВІДПРАВИЛИ В ОКСФОРД

Фільм тернополянки Марії Тройчак про депортованих українців з Польщі переміг на XV Загальнонаціональному конкурсі “Українська мова – мова єднання” в Одесі.

Назва стрічки “І біль і пам’ять крізь роки”. Серед 27 представлених українських фільмів він зайняв друге місце, відразу за стрічкою про Майдан.

Фільм “І біль, і пам’ять – крізь роки” про те, чим живуть родини депортованих українців сьогодні, як плекають культуру і традиції своїх предків, до чого прагнуть і про що мріють. Ініціатором створення стрічки стала фітотерапевт Марія Тройчак. Її предки народилися на Лемківщині, у селі Яселко Сяноцького повіту.

До створення фільму активно долучилися понад дві сотні учасників об’єднаних товариств депортованих українців Лемківщини, Надсяння, Бойківщини і Холмщини. Докладно – у сюжеті кореспондента телекомпанії [TV-4](http://tv4.ua).

- Фільм уже презентувався в Угорщині, в Словенії, в Хорватії. Хорватія сприйняла його з трепетом, тому що саме вихідці з Хорватії, це – переселені лемки. Вчора ми відправили фільм в Оксфорд, у Велику Британію, де теж є діти з депортованих родин, які не байдужі до цієї історії і плекають ту Лемківщину в своєму серці, – зазначає Марія Тройчак.

Стрічку так високо відзначили на XV Загальнонаціональному конкурсі “Українська мова – мова єднання” в Одесі.

- Фільм зайняв друге місце після фільму “Правдивий майдан”. Так і мало бути, – вважає Марія Тройчак.

Нагорода, яку здобув фільм, є чудовим подарунком всім депортованим українцям з нагоди сумної дати – 70-річчя від початку жорстокого виселення українського народу.

Джерело: 7days-ua.com

«Тисячолітня дорога...»

*«Історія кожного народу – це дорога,
яка веде з минулого в майбутнє...».*

І.Салюк.

З Іриною Цельняк я познайомилася у львівському видавництві «Край», якого вона є директором, ще у 2008 році. Тоді пані Ірина подарувала мені книжки із серії «Українські князі», які читати було непросто – їх треба було вивчати. Про це історичне надбання – окрема мова...

Ще я отримала збірку поезій Ірини Цельняк «Материнська доле, материнський доле...», у якій кожен із 150-ти віршів просякнутий таким душевним теплом і любов'ю, що оминути, не прочитавши, неможливо. Як пише авторка, «У них увесь спектр тем моралі, совісті, поваги-неповаги, сирітства, зради та смутку, любові та каяття, – усього, що вміщується у поняття «доля», що спричиняє біль душі, трагізм у сьогочасному світі...». Вірші поетеса подарувала тим, «кому дороге слово «мама»: «...це хвилююче, бентежне і магічне слово у кожного на вустах. Це слово безсмертне і великозначне... Це велике слово подаровано людям Богом як духовне джерело, як сонце, що освічує морок, як вода, що вгамовує спрагу, як повітря, що окрилює...». До цих слів Ірини Цельняк із вступу хіба можна додати рядки із вірша: «Все починається із мами,/ Із молока, із ніжних слів,/ Коли співає вечорами/ Нам колисаночок заспів...»; «Тепло, що зберігає кожна хата,/ І мова коліскова і дзвінка,- /Усе жінками нашими багате,/ Бо з українок Україна витіка...».

Всі назви розділів збірки («День Матері», «Материнська доле, материнський доле», «Якщо немає совісті й моралі», «Скажи, як ти живеш», «Сирітство і зрада», «За межею радостей – печалі», «Роз'ятрене серце», «Меланхолія») говорять самі за себе...

Особливим наголосом у поетичній збірці пані Ірина порушує тему заробітчанства, яка болить сьогодні чи не кожную українську родину: «Наймужніші, найсильніші духом/ Українські звичайні жінки./ Не змирившись з бідю, лихом,/ У невірні втяглись віжки...»

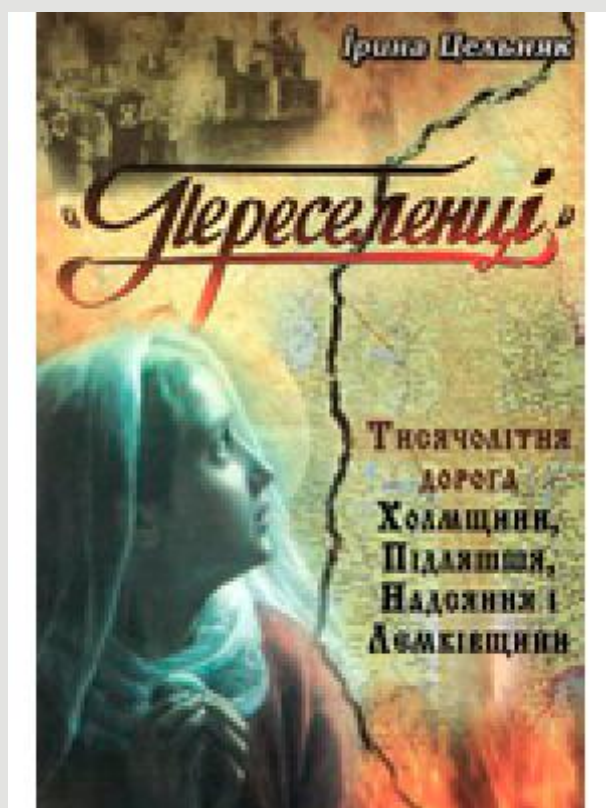
Але коли мені до рук потрапила наступна книжка львівської письменниці – «Переселенці» («Край», 2009), я вирішила розповісти про неї читачам, адже тема, яку взяла авторка за мету – актуальна не тільки для причетних до тих подій, а й для всіх, хто цікавиться справжньою історією України.

«Переселенці» або «Тисячолітня дорога Холмщини, Підляшшя, Надсяння і Лемківщини» – історична розповідь про «події, що відбувалися у Галичині та на Волині, а пізніше – Холмщині, Підляшші, Надсянні та Лемківщині з I по XX століття». Народившись у родині переселенців із Холмщини (батько – уродженець

села Мазіли, мати – села Ріплина Томашівського повіту Люблінського воєвідства), Ірина Цельняк як у данину пам'яті про пережиті репресії та виселення маминої родини створила не просто історичну розповідь – це шедевр, за яким можна вивчити найважливіші віхи історії західноукраїнських земель, починаючи із I-V століття.

У своєму вступі під назвою «У серці ношу голос предків...» авторка щиро ділиться із читачами про те, що спонукало її до написання свого твору: «...Ще змалечку доводилося чути ностальгічні спогади про життя десь там, за межею Радянського Союзу. Було у тих спогадах бабусі, мами та батька багато гіркоти, туги і болю за несправедливість, кривди, які їм завдавали поляки та москалі. Скільки сумних і трагічних історій! І кожна родина жила і живе тими спогадами дотепер. Хоча вже багатьох живих свідків давно нема, та залишилося дуже мало «переселенців», котрі можуть розповісти про трагедію свого села чи міста, свого рідного краю, своїх близьких»...

І вони розповідають... Розповідають живу історію, а не ту, що була нав'язана нам комуністичними фанатами. За словами І.Салюка, «Історія – не кошук для сміття. Вона фіксує все – і добро, і зло. Нащадки вибирають з неї все по своєму розумінню...»

Досліджуючи історію України, «випливають» не одні «білі плями», які, власне, Ірина Цельняк і викриває. «Чому таке відбувалося в нашій історії, чому саме із нами, українцями? Де таїться корінь слабкості, зла і чому українська нація більше як шістьсот років стогнала у ярмі?» – запитує вона і сама дає відповідь, яку ми знайдемо, читаючи твір. Але не можемо не навести ще кілька вступних речень авторки: «Історія українського народу – найтрагічніша з усіх історій усіх народів. Напевно, немає такої країни, де б так різко і часто змінювалися події і водночас кардинально ламалася доля сотень тисяч людей, як на галицько-волинських землях... Війни, грабунки, пљондрування, заборони мови і віри, руйнування святинь, винищення народу та багато-багато іншого пережила Україна протягом тисячі років». На жаль, це триває й донині...

пережила Україна протягом тисячі років». На жаль, це триває й донині...

Використавши багатющі літературні джерела (Біблія, твори і публікації Аркаса М., Бендзи М., Войтовича Л., Гаврилюка Ю., Гетьманчука М., Грушевського М., Дорошенка Д., Ісаєвича Я., Канигіна Ю., Красовського І., Кривуцького І., Крип'якевича І., Кульчицького С., Макарчука С., Місила Є., Огієнка І., Путько-Стех А., Черкеса С. та ін.), письменниця ділить книжку на такі розділи: «Витоки коріння», «Епоха Київської Русі», «Часи князювання Данила та

його нащадків», «Під угорською, польською та литовською владою», «Козацько-гетьманська епоха», «Поділ галицьких земель», «Революції та війни», «У спокої та тривозі», «Друга світова війна. Ненависть та страх», «Вигнання і депортація українців». Таким широким «розмахом» І.Цельняк змальовує картину життя «закерзонців», тобто їхню «тисячолітню дорогу». Дорогу до наших днів, коли ті, хто ще живий, а також їхні нащадки можуть розповісти про «переселенське» лихо, біль якого не стихає...

Авторка із погляду історії свого краю тче долю «переселенців», насичену фактами трагедій, вбивств, зрад... «Переломні 1944-1945 роки для Холмщини і Підляшшя» – наслідок угоди про чергове визволення цих територій шляхом депортації українського населення в УРСР, тобто «уряд Сталіна подав руку допомоги полякам вигнанням українців із теренів Холмщини, Підляшшя, Лемківщини та Надсяння... і визволив Польщу від німців, а Радянська Україна звільнила Польщу від українців!» Свій знак оклику Ірина Цельняк пояснює фактами вбитих невинних людей, спалених хат, знищених сіл...

Розділ «Процес переселення» – це знову факти, які жахають: «У Польщі виселенці-українці залишили 461317 гектарів власної землі та посівів на суму понад 17 мільйонів злотих, майна, у тому числі споруд, вартістю на 732 мільйона карбованців. Закерзонці покидали не лиш своє майно, а й могили предків, рідних, храми, уклад життя. Переселенська акція руйнувала родині зв'язки, традиції, духовні, культурні надбання цієї гілки українців». І якщо до цих фактів додати всі спогади очевидців, які зараз широко публікуються, то вийшло би багатотомне видання...

Не всі виселені «приживалися» на нових місцях – різними способами старалися втекти назад, за що їх, зловлених «на гарячому», арештовували, відсилали знову ж таки подалі («Втеча «переселенців» в Галичину і на Волинь»). До «втікачів-переселенців» приєднувалися і «неплановані» -

на сході розпочався голод, який гнав людей у невідомий напрямок. Хто пішки, хто на вагонах із вугіллям – аби роздобути кусок хліба...

«Знайшлося місце» і про «Виселення надсянців 1945 року», і про «Долю українських храмів Перемишльщини, Холмщини і Підляшшя», у якому письменниця подає низку достовірних фактів знищених церков у конкретних селах. Священослужителів вона називає «справжніми смолоскипами для народу», тому комуністична Польща кидала їх за ґрати, висилала в Сибір, застосовувала різні тортури.

Але маніпуляції населенням ще не закінчились... П'ятсот тисяч українців і сімсот-вісімсот поляків, які були переселені попередньо – не поставили крапки у задумах влади, тому ще двісті тисяч українців, котрі опинилися у складі Польщі – продовження ганебної справи. Тепер це була акція «Вісла, розпочата 28 квітня 1947 року. Думаю, кожному з нас відомо, яку мету і які наслідки вона мала. Але для вагомості історичного факту наведу цифри із книги: «...виселено біля 150 тисяч українців, а в наступні роки – до 250 тисяч, з Холмщини і Підляшшя – 200 тисяч і близько 50 тисяч – у північно-західні регіони Польщі».

Та і ця «Акція» – не кінець. 1951 року «вирішили» виселити і переселити бойків на схід. Про «Життя переселенців у Радянській Україні», тобто територіальне питання українців, яке виникло після включення Західної України до складу СРСР займає поважне місце у книзі Ірини Цельняк. Сумнозвісна «лінія Керзона» змінила не тільки долі людей, але й хід історії, який має свій політичний підтекст.

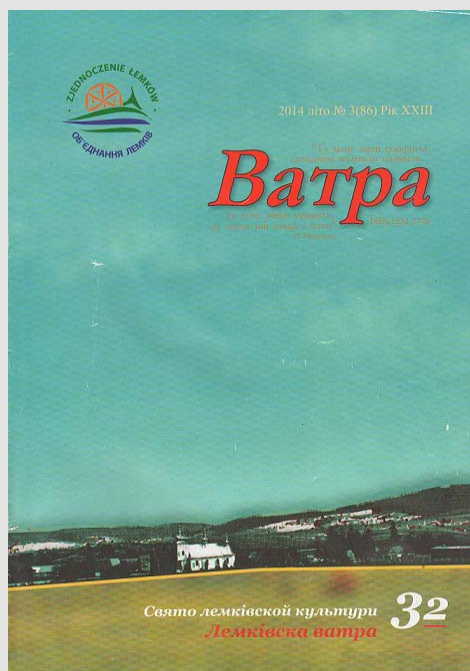
Пані Ірина, переповнена емоціями про пережиті страждання своїх предків-переселенців, свою книгу написала в іншому стилі – «Ця книга – не спогади, не лірично-емоційні роздуми...». Описуючи найважливіші політично-соціальні події території України, авторка бачила за ними долі жертв тоталітарних режимів, плач яких і голос їхній носить у серці...

Ірина Цельняк «живе, аби виконати чесно свою місію на землі та залишити згадку в щирому і правдивому слові... Сподівається на духовне прозріння та світове утвердження українського народу». Працюючи в царині літератури, вона вносить колосальний вклад у скарбницю живої пам'яті свого народу. Вона має про що сказати нам, виступаючи як історик, журналіст, письменник, педагог, патріот, людина високої культури.

Не можу не наголосити на тему, яку «зачепила» пані Ірина вкінці своєї книжки – «Нищення української мови поневолючами України», навівши інформацію із «Всеукраїнської правозахисної газети» (1995, №3). Ця тема є актуальною і болючою щодня, щогодини. Кожен свідомий українець повинен бути захисником своєї мови, дбаючи про її чистоту і збереження.

*Автор: **Мирослава Олійник (Бучківська)**
член Національної спілки журналістів України
Варшава – Львів.*

ЧЕРГОВА ЛЕМКІВСЬКА ВІСТОЧКА

Ось і з'явилися перші жовті листочки на деревах, що на повний голос нагадує нам: прийшла осінь. Вона ступає ще зовсім несміло, бо літо набрало такої сили, що не так просто його перемогти.

На підтвердження літа вийшов черговий, №3, журнал Об'єднання лемків «Ватра»(видається у Польщі), основним наголосом якого стала тема 32-ої «Лемківської ватри» в польському місті Ждиня. «Злетілися, як журавлі» – пише головний редактор у своєму заголовку до вступної статті про найголовніший масовий захід лемків. Але, що прикро, на цьогорічну Ватру не прибуло Всеукраїнське Товариство «Лемківщина» у зв'язку із війною в Україні. Із цієї самої причини в Україні не відбулися й інші лемківські фестивалі... Військова

ситуація безпосередньо стосується і переселенців, яких 1945-46рр. було виселено з Польщі, які проживають в Донецькій та Луганській областях, котрі, за словами редактора, потребують зараз великої підтримки. Так, історія пам'ятає ті трагічні події, коли саме до східних регіонів України примусово виселяли лемківські та бойківські родини...

Читаємо також важливі слова багаторічного голови Комісії національних і етнічних меншин у Сеймі РП Яцека Куроня: «Пориває мене, робить мене сильним та нечувана, та неправдоподібна воля до незалежності, яку повторюють покоління за поколінням, проходячи через тюремні табори і каторгу»...

Обширна стаття Вікторії Гойсак «Минув черговий шкільний рік» робить своєрідний екскурс у шкільне життя українських пунктів навчання Лемківщини, тобто від Сянока по Криницю. На терені діє 13 таких пунктів шкільних і міжшкільних, у яких працює 9 вчителів. Щоб залучити дітей до навчання, вчителі часто «використовують» заохочувальний метод – організовують різні конкурси, поїздки і т.п. Наприклад, в Гладишові вже 10 років при школі діє дитячо-молодіжний ансамбль «Лемківський перстеник», який гуртує не тільки учнів даної школи, а й дітей з інших сіл. Цікаве шкільне життя і в пункті навчання української мови в Горлицях, де вчителюють Вікторія і Еміль Гойсаки. Вони організовували виступи на св.Миколая, також Різдвяний вертеп, День мами та ін. Горлицька школа №5 активно співпрацює зі школами з України, що посприяло зацікавленню вивчення української мови серед польських гімназистів(!).

Гарною традицією шкільних і міжшкільних пунктів Лемківщини є залучення дітей з України до різних заходів. А ще: учні пунктів навчання на Горличчині брали участь в загальнопольських конкурсах малюнку «Картини з життя і творчості Шевченка» та «Рідні землі дідусів моїми очима»(і зайняли II місце в наймолодшій групі та отримали 5 відзнак!).

Найбільша кількість пунктів навчання діє на терені Сяницького відділу ОУП. Вчителі активно працюють, про що можуть «сказати» організовані Академії, зустрічі, а також щорічні поїздки в Україну. Цього року учні брали участь при відкритті Пам'ятної таблиці Б.І.Антоничу у гімназії №2 в Сяноці. До речі, цю подію описали нам Вікторія Гойсак та Юлія Онишканич.

Олександр Маслей у своїй статті «Krynicka prowokacja służb specjalnych wolnej III RP», яку присвятив в 10-ту роковину смерті Яцеку Куроню, ділиться спогадами від виїздного засідання Комісії національних меншин. Окремі деталі, які закарбувалися в пам'яті, роблять висновки, що діяльності Яцека Куроня перешкождали «відповідні» служби. Він був великим патріотом, захищаючи права лемків. Але статтю треба прочитати особисто...

Адам Вев'юрка під назвою «Акція «Вісла» – Пам'ятаємо!1947» торкається вічноболючої теми і повідомляє, що на черговому засіданні Головної управи ОЛ в Горлицях встановлено, що 28 квітня стане Днем пам'яті Акції «Вісла». ОЛ надіється, що організації, церкви, школи і вся громада підтримають цю ініціативу.

«Як єм ішов до Розтічок...» – слова співанки, що розкривають тему мандрівок по Лемківщині. Цю рубрику «провадить» Адам Вев'юрка. Він «малює» красу території, що зветься Розтоки, вводить в її історію до 1947 року, коли лемки жили на своїй території.

Кольорова вкладка журналу містить традиційну рубрику «А што чути на Антоничівці», в якій Наталія Гладик ділиться з нами цікавими новинами за останній період. Тут розміщено багато світлин, які не тільки «милюють око», а й несуть повну інформацію про проведені заходи.

Тривожною є колонка «Лемки з України просят про молитву», адже вся Україна «застигла», чекаючи кращих новин із окупованих територій.

Рубрика «Презерами стари фотографії і документи» «говорить» сама за себе. А наступна ціла сторінка «З мойой полицки» презентує такі видання із короткими анонсами: «Лемківський календар 2014»(упорядник Марія Горбаль); А.Кaczmarzewski, «Świat Łemków. Etnograficzna podróż po Łemkowszczyźnie»; «Пісні далеких зелених гір. Гурт «Лемки Києва»(упорядник М.Цуприк) та «Акція «Вісла». Завершальний етап депортації українців Польщі. Історична спадщина і суспільна свідомість»(ред. С.Майкович, А.Товпиш, О.Кровицька).

Редакція, в 20-ту річницю смерті, теплим словом згадує Ярослава Полянського(1930–1994) – композитора, диригента, діяча культури, який народився у Новосанчівському повіті на Лемківщині і був депортований разом із родичами на західні землі Польщі. 1972-го року він заснував чоловічий ансамбль «Журавлі», керуючи ним 10 років. Ансамбль можна вважати візиткою української музичної культури в Польщі.

Знайомимось із актуальним інтерв'ю «Świat jest taki, jakim go czynimy...» (розмова Адама Вев'юрки із директором Легницького театру, режисером вистави «Лемко» Яцеком Гломбем), яке виявилось дуже цікавим.

Постійний дописувач Василь Шляхтич надіслав свого вірша «Наш Улюч», в якому повідомляє про ювілейний з'їзд улючан – жителів села Улюч, з якого залишилися руїни: «Нам молитись під хрестом// І пісня хай лине// Біля ватри над Сяном// Всі ми як родина...»

Не «обминули» нас і рубрики «Вертайме до давних імен!» і «Лемківська хроніка». Журнал «пересипаний» багатьма світлинами, що робить його колоритнішим, але, на мою думку, теми і рубрики могли б бути розміщені в іншому порядку.

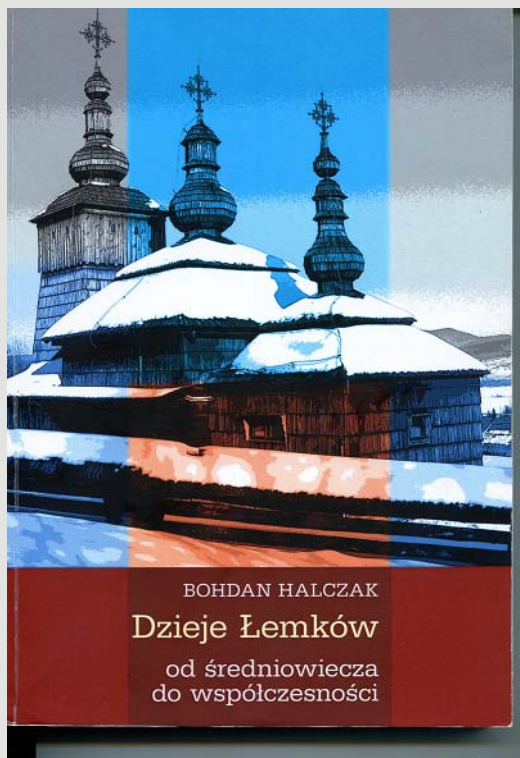
Титульні сторінки: 1-ша – з афіші 32-ої Лемківської ватри, інспірація; 2-га – «200-ліття церкви в Королеві Рускій»(розпис стелі).

Мирослава Олійник(Бучківська)

Варшава – Львів.

БОГДАН ГАЛЬЧАК. "DZIEJE ŁEMKÓW"

Під кінець літа цього року вийшла друком історично-науова праця Професора Богдана Гальчака під заголовком "Dzieje Łemków".

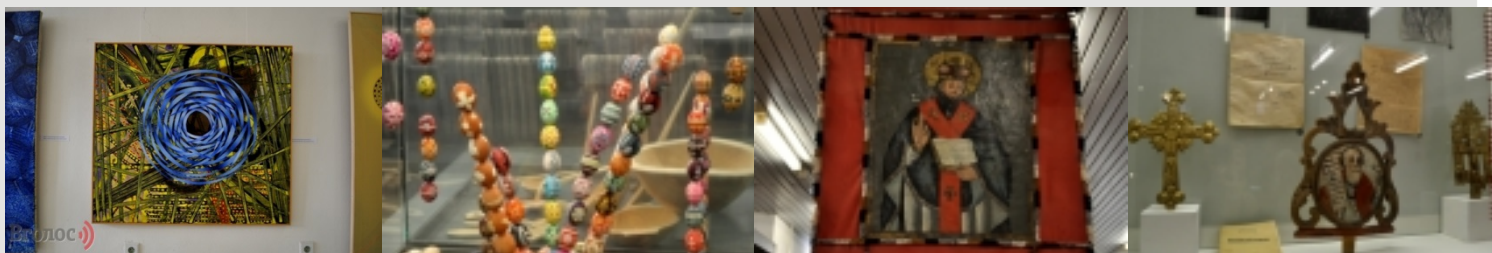
Автор не тільки реєструє історичні факти чи погляди інших істориків але також подає свої логічні оцінки подій яких брак в сучасній істріографії. Треба признати авторові розумну аналізу поглядів інших істориків з якими він не погоджуєсь.

Останні речення у праці «Лемки є замалою і слабою суспільною групою, щоби дозволити собі на романтичні унесення. Якщо хотять зберегтись, є змушені розважно поступати. Без огляду на вибрану дорогу, лемки не можуть негувати історії свого походження від Київської Руси, вони культурово приналежать до українського етносу».

Ці слова повинні стати гаслом на майбутне усіх, які називають себе лемками, русинами чи руснаками.

Максим Маслей

МУЗЕЙ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ У СЛОВАЦЬКОМУ СВИДНИКУ. ЕКСКУРС

Подорожі етнічними українськими землями, які опісля Другої світової війни відійшли до складу інших держав, навіюють цілу палітру відчуттів. Тут багато ностальгії, щему, рідного і разом із тим вже чужого. Про те, як бережуть українці у Словаччині свою історію, про труднощі з якими стикаються, про життя Музею української культури у Свиднику розповідає директор Мирослав Сополіга.

Про експозицію

Експозиція музею демонструє історичний, соціально-економічний та культурний розвиток карпатського населення, яке по-різному називається: русини, руснаки, лемки. Нашим завданням є збирати, пропагувати та охороняти пам'ятки матеріальної культури русинів, лемків, які сьогодні називаються українцями. Зараз є чимало спекуляцій на тему ідентифікації. Нас розділили на дві національні меншини: русинів та українців і намагаються проводити без жодних аргументів пропаганду, що русини це окремий народ, відмінний від українців. Це аналогічний сценарій того, що тепер відбувається в Україні, прагнення розколоти її. Своєрідний сепаратизм маємо і тут. **Русинську національність визнають, українську не хочуть.** Поляки теж придумали лемківську національність, відмінну від українців.

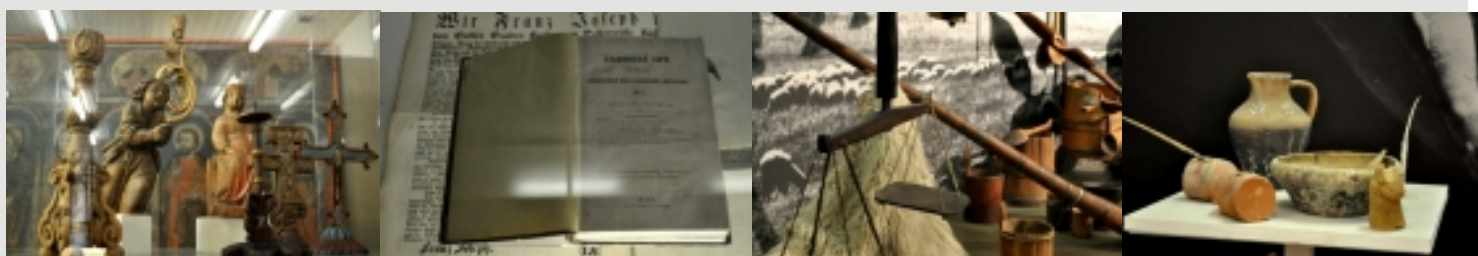

Про музейні

фонди

У фондах музею маємо понад 70 тисяч експонатів матеріальної і духовної культури. Те, що виставлено в експозиційних залах – це 5 відсотків. Експонати є переконливими доказами, що це за населення, якою є українська культура, мова на території Словаччини. Це безперечно найзахідніша гілка українського народу. Правда, тут простежуються різноманітні впливи, яке здійснило словацьке населення на Півдні, а на Півночі польське.

Головна експозиція представлена на площі 700 квадратних метрів. Щороку ми організуємо тематичні виставки. Наразі представлена виставка полотен ректора вищої школи образотворчого мистецтва у Братиславі, який є українцем. Вона відбувається, в межах 60 ювілейного свята культури. Також у музеї маємо зал, де відбуваються наукові конференції. По їх завершенні ми видаємо збірники.

Про труднощі

Незважаючи на те, що ми автохтонні громадяни Словаччини, нам непросто серед словаків. Але наперекір тому, нам вдалось побудувати музей, який є найбільшим музеєм української культури, за межами України. Я не зустрів подібних збірок ніде в світі.

Коли ми святкували тридцятиріччя діяльності музею відкриттям нової експозиції,

до нас прибуло багато гостей із-за кордону. На третій день опісля відзначення ювілейної дати, прийшло розпорядження із міністерства культури Словаччини, що музей перейменовують на краєзнавчий. Мені пропонували погодитись із цим. Я звісно був проти. Тоді мені обіцяли прихід нелегких часів. Так і було. Вісім разів змінювали назву, а неофіційно ще більше. У 2007 році нам повернули назву Музей української культури. Натомість у Пряшеві створили русинський музей. **Маємо постійну боротьбу за наш музей.**

Скансен та картинна галерея

Окрім музею українці у Словаччині мають скансен, який розташований на 11 гектарах. Нам вдалось перемістити туди близько п'яти десятків об'єктів народної архітектури та побуту: церкви, дерев'яні хати (переважно із гірських місцевостей), також є промислові споруди. У Свиднику знаходиться і картинна галерея словацького художника Дезидерія Миллого, який за походженням є українець. Тут же відбувається і щорічне свято української культури, яке є за межами України.

Про перепис населення

За останніми переписами число українців у Словаччині сягає 8 тисяч. Натомість русинів 33 тисячі. Після війни тут проживало 40 тисяч українців. Відтак бачимо число не змінилось, лише відбувся розкол. Пропаганда дала своє. Русинам обіцяли відкрити русинські школи, якщо у переписі вони не ставитимуть позначку українець. Проте цього не сталося, обіцяних шкіл немає.

Українське шкільництво, яке після війни було дуже потужним, занепадає. Розкол на українців та русинів, спровокований державою. Все з метою асиміляції. Прикрим моментом є те, що вдома українці розмовляють з дітьми словацькою.

Про Батьківщину

Ми ретельно спостерігаємо за подіями в Україні, переживаємо. Вболіваємо за нашу перемогу і я переконаний, що Україна перемаже.

Автор: **Роксолана Савчин**

Джерело: vgolos.com.ua

СВЯТАЯ СВЯТИХ У БІЛИЦІ

У невеличкому селі Білиці 23 серпня відбулося освячення храму Преображення Господнього, який тут побудовано всього за два роки! Церковну врочистість святкували разом з Днем Незалежності України.

Задум про власний храм виношувався в Білиці протягом 10 років, тобто з того часу, коли тут засновано окрему парафію (досі богослужіння правилися в каплиці, яка тимчасово містилася в хаті Марії і Тадея Добрянських). Раніше мешканці цього села належали до парафії в Білому Борі, а згодом – у Мендзибожі. «Для місцевої парафії це дуже важливий день, оскільки сталася найважливіша подія в житті цієї спільноти – освячено новопобудований храм. Коли 10 років тому в селі з'явилася можливість відправляти богослужіння, то серед парафіян відразу народилося бажання побудувати в селі власну святиню», – говорить парох о. Петро Баран. До парафії Преображення Господнього в Білиці

належать також села Димінок, Джоново, Радзево і Сверцево. Усіх парафіян коло 90 осіб. «Місцева парафія з надією дивиться у своє майбутнє», – підкреслює о. П. Баран. (Інтерв'ю з о. П. Бараном читайте в «НС» № 33)

Збірне фото парафіян Білиці, гостей разом з парохом після першої служби божої, вже після освячення церкви. Фото Йосипа Вінницького

«Серед лісів побудовано храм, його завершує золотий купол. це свідство того, що тут живе божий народ. Сьогодні, коли минає 25 років від офіційного визнання державою Греко-

католицької церкви та близько 70-ти років від Акції „Вісла”, тут побудовано святиню. Це свідчення того, що члени цієї парафії живуть духовним християнським життям, залишеним їм у спадок батьками (...). Сьогодні Білиця прикрашена не лише синьо-жовтими прапорами, а, насамперед, великою любов'ю до Бога, яка дозволила збудувати цей храм», – сказав під час проповіді Вроцлавсько-Гданський владика Володимир Ющак, який освятив храм. Дійсно, у селі та навколишніх місцевостях відчувається дуже міцна прив'язаність людей до церкви та України. «Ми продовжуємо історію нашого буття на новому поселенні. від сьогодні матимемо можливість плекати в нашій святині традиції, привезені нашими батьками сюди з Рідних земель. Хоч ми тепер на чужині, та саме завдяки Церкві розвивається українська духовність і культура», – наголосила Софія Лайкош, вітаючи владика.

«Ті, кого тут переселено, насамперед відзначалися великою вірою, яка їх тримала та кріпила. Саме глибока віра переселенців є фундаментом цієї церкви. Без цієї віри не було б сьогоднішнього свята», – підкреслив о. Іван Лайкіш, виходець із цього села. З Білиці також родом і о. Богдан Вінницький, і о. Мирослав Драпала, і о. Павло Добрянський.

«У цій маленькій місцевості, яка виховала кількох священиків, має великий скарб – святе місце. Коли будете дивитися на це місце, пам'ятайте і повторюйте слова Якова зі Старого Завіту: „тут є Дім Божий. Тут є святе місце...”», – сказав владика. Він привітав пароха та парафіян зі своєрідним подвигом – побудовою за дуже короткий час церкви. Цим фактом були захоплені більшість учасників свята.

Повний зміст статті у "Нашому Слові" за 7 жовтня 2014

Автор: **Анна Вінницька**

Джерело: nasze-slowo.pl

ОГОЛОШЕННЯ ТА АНОНСИ

1. КОНКУРС НА КРАЩУ ПУБЛІКАЦІЮ З ЛЕМКІВСЬКОЇ ТЕМАТИКИ

Конкурс Фундації Досліджень Лемківщини в США на кращу публікацію з лемківської тематики

У вас є рукопис на тему, пов'язану з Лемківщиною, який ви хотіли б опублікувати? Фундація Досліджень Лемківщини (ФДЛ) оголошує конкурс, книга-переможець в якому буде обрана для публікації!

Умови:

Видавець: ФДЛ є дослідницькою некомерційною організацією, що сприяє вивченню та дослідженню історії, культури і традицій лемків. Ми інформуємо широку громадськість про лемківські проблеми шляхом публікації книг, журналів та інших матеріалів.

Ми запрошуємо авторів книжкових рукописів лемківської тематики взяти участь у нашомуконкурсі.

Тематика: Представлені монографії повинні бути науково-популярні. Теми (без жорстких обмежень) можуть бути пов'язані з історією, культурою (стосуватися питань мови, літератури, музики, мистецтва чи архітектури), чи повсякденного життя (наприклад, одяг, фольклор, кухня) лемків. Теми з Українсько-лемківським акцентом заохочуються особливо. Матеріали можуть мати форму теоретичного аналізу, кандидатської дисертації, літературної / художньої рецензії, особистих спогади, збірника рецептів та ін.

Надсилання: Рукописи прийматимуться в електронному вигляді на адрес webmaster@lemko-ool.com або в друкованому вигляді звичайною поштою до:

*Mr. Andriy Khomyk
15 Locust Street
Norwalk, Connecticut 06855*

Особи, що подають матеріал в електронному вигляді повинні докласти рукопис у форматі Word або PDF до електронного листа з темою "Видання

Фундації Досліджень Лемківщини". (Будь ласка, не вставляйте рукописи в лист безпосередньо)

Термін: Матеріали повинні бути отримані не пізніше 31 грудня 2014 року.

Один переможець буде обраний і оголошений 1 липня 2015р. Ім'я переможця буде розміщена на веб-сторінці ФДЛ за адресою: http://www.lemko-ool.com/about_lrf.html.

ФДЛ залишає за собою право змінювати будь-які терміни або дати, вказані в цих умовах.

Вимоги: Для участі в конкурсі, кожен учасник повинен надати наступні документи:

- Супровідний лист, з поданими: Ваше ім'я, поштова адреса, адресу електронної пошти, номер телефону, назва вашого рукопису, і підсумок - чому ФДЛ повинна вибрати саме Вашу книгу в якості переможця, та якій цілі служитиме її публікація. Будь ласка, зазначте, якщо інший видавець в даний час також розглядає ваш рукопис.

- Коротка біографія або резюме
- Книга (рукопис) в будь-якому друкованому або електронному форматі

Учасники отримують підтвердження електронною поштою. Оскільки ми не можемо нести відповідальність за втрачені при пересилці матеріали а також повертати Ваші рукописи, посилайте нам тільки копію рукопису.

Беручи участь в цьому конкурсі, кожен учасник: беззастережно приймає і погоджується дотримуватися цих офіційних умов; гарантує, що представлені матеріали є власними та оригінальні, не були опубліковані раніше та не були скопійовані в цілому або частково збудь-якої іншої праці; і погоджується, що будь-які спірні питання, що виникнуть, повинні вирішуватися в індивідуальному порядку без будь-якої форми судового процесу.

Переможець конкурсу: отримає пакет безкоштовної публікації, який включає: дизайн книги та обкладинку, реєстрацію авторських прав, реєстрацію авторських прав, обговорену кількість безкоштовних авторських копій, прес-реліз, що оголошує публікацію книги, і розповсюдження каналами ФДЛ.

Попередньої умовою для публікації служитиме згода переможця укласти договір з ФДЛ і дотримуватися умов цього договору в майбутньому.

Будь-які питання про цей конкурс можуть бути спрямовані на:
webmaster@lemko-ool.com.

2. XIV ЛЕМКІВСЬКИЙ ЄРУСАЛИМ

XIV Лемківський Єрусалим
Łemkowskie Jeruzalem

no
ta
tnik

За
пи
сник
зо
свї
та

ze
świa
ta

Wernisaż wystawy: 10 października 2014 roku, godz. 18.30
Centrum Kultury im. B.I. Antonycza, plac Dworzysko 5, Gorlice

Epifaniusz Drowniak – Nikifor / Edward Dwurnik (gość zaproszony) / Stefan Telep
Grzegorz Sztwiertnia / Natalia Hładyk / Joanna Zemanek / Jerzy Dobrzański
Mateusz Budzyński / Serhij Petluk / Mychajło Barabasz / Tereza Barabasz
Tetiana Skoromna / Danyło Mowczan / Mychajło Kolodk / Ołeksij Choroszko

kuratorzy: Natalia Hładyk, Joanna Zemanek

3. ЗАБАВА У ЛІГНИЦІ "ЛЕМКУ! ПОДАЙ РУКУ КОЗАКОВІ!"

Лемку!
Подай руку Козакові!

Партнери:
Фундація "Живі Долі"

Наше Слово

КВАРТАЛНИК
Ватра

гурт **Rock-H**

Запрашає
не лем. Лігницю,
на забаву остаткову

The Ukrainian Folk
Дикі Бджоли

Організатор

8 листопада 2014
Sala Balowa
Legnica Ul. Kawaleryjska

Adam Wiewiórka 609 651 536
Ksenia Dowhań 663 772 888
Małgorzata Cichoń 694 467 196

З'ЄДИНЧЕННЯ ЛЕМКІВ
ОБ'ЄДНАННЯ ЛЕМКІВ

4. ЛЕМКІВСЬКА МАЛАНКА У ТОРОНТО – 2015

Збережіть дату **17-го січня 2015 р.**

"Свій до свого для своїх"

Увесь дохід для допомоги потерпілим в Україні.

МАЛАНКА

Об'єднання Лемків Канади
Canadian Lemkos Association Inc.

Trident
BANQUET HALL

Troyanda
Catering

ЗАПОВІД

5. ВЕЧІР-РЕКВІЄМ ДО 70 РІЧНЦІ ДЕПОРТАЦІЇ УКРАЇНЦІВ У ТЕРНОПОЛІ

12 жовтня 2014 року о 15 год.в ПК «Березіль»ім. Л.Курбаса відбудетьсявечір-реквіємз нагоди відзначення 70-річчядепортації українського населенняз Лемківщини, Надсяння,Холмщини, Підляшся

МИ ПАМ'ЯТАЄМО

У вересні народилися:

2 вересня Іван ВАГИЛЕВИЧ (1811-1866)

3 вересня Сильвестр СЕМБРАТОВИЧ (1836-1898)

10 вересня Микола ГОРБАЛЬ (1941)

17 вересня Франц КОКОВСЬКИЙ (1885-1940)

20 вересня Януш РІГЕР (1934)

23 вересня Володимир КУБІЙОВИЧ (1900-1985)

24 вересня Тирс ВЕНГРИНОВИЧ (1924-2002)

26 вересня Михайло ОРИСИК (1885-1946)

* * *

3 вересня 1836 року у селі Дошниця на Західній Лемківщині в родині священика народився **Сильвестр СЕМБРАТОВИЧ** (1836-1898) - греко-католицький діяч, єпископ УГКЦ, кардинал Католицької Церкви, Митрополит Галицький та Архиепископ Львівський - предстоятель Української Греко-Католицької Церкви, віце-маршалок Галицького сейму, член Палати вельмож австрійського парламенту. Племінник митрополита Йосифа Сембратовича (1821-1900).

Студював богослов'я та філософію в колегії Папи Урбана VIII в Римі (закінчив у 1860), висвятився на священника у 1860 р., там же склав докторат. Після короткого перебування на посадах помічника пароха в селах Лемківщини став капеланом і управителем монастиря василіанок у Словіті (1862-1863). З 1863 р. - префект духовної семінарії у Львові. У 1865-1869 рр. - доцент, з 1869 р. - професор теології Львівського університету, декан богословського факультету в 1872-1873 і 1878-1879 роках.

У 1870 році разом з Юліаном Пелешем заснував богословський журнал «Руській Сіонь», а також з О. Лепким і Ю. Пелешем склав «Изборник благопотребных церковных чинов и служб» (1870) та видав перший молитовник народною (українською) мовою (1879).

З 1877 р. призначений крилошанином, з 1878 р. - архіпресвітер митрополичої капітули, з 1879 р. - єпископ Юліополітанський і суфраган митрополита Йосифа Сембратовича (свого дядька). У 1882 р. змінив його на митрополичому престолі, а у 1885 - інтронізований й стає Митрополитом Галицьким. З 1894 р. - кардинал. Віце-маршалок Галицького сейму в 1883-1897 рр., член Палати вельмож австрійського парламенту в 1885-1898 рр. Його брат Теофіл Сембратович став генералом австрійської контррозвідки.

Сильвестр Сембратович був одним із перших українських католицьких космополітів, або, як їх називали тоді, «ультрамонтанів». На його погляд, українська нація мала існувати як спільнота насамперед конфесійна, греко-католицька, про що з ним у свої студентські роки завзято сперечався з Іваном Франком. Свої ідеї майбутній митрополит намагався пропагувати на шпальтах заснованого ним першого в Галичині богословського місячника українською мовою - «Руський Сіон».

У 1891 році Митрополит Сильвестр скликав провінціальний синод у Львові, який впорядкував справи у середині греко-католицької церкви. Він уперто провадив Церкву на шлях вестернізації та дбав про поліпшення її загального стану. Саме на час його керування митрополією відбулася реформа ордену василіан (1882). Також у 1884 році митрополит заснував дівочий інститут під управою сестер василіанок, у 1889 р. збудував нову греко-католицьку семінарію у Львові, створив Товариство св. Апостола Павла, що займалося місіонерською працею, видавало релігійні книги, допомагало бідним парафіям. У 1892 р. санкціонував заснування згромадження сестер служебниць і реформу сестер василіанок у 1897 р.

Саме митрополит Сильвестр домігся від австрійського уряду реалізації давньої обіцянки утворити нову єпархію з центром у Станіславі (1885) й скликав у 1891 р. синод УГКЦ (попередній синод відбувся ще у далекому 1720 р.). У 1896 р. разом з Олександром Барвінським ініціював створення Католицького руського народного союзу - першого українського політичного угруповання на духовних засадах католицизму.

У 1895 року папа Лев VIII іменував Митрополита Сильвестра Сембратовича Кардиналом (це був третій Кардинал в УГКЦ після Ізидора і Левицького).

Помер Сильвестр Сембратович 4 сепрня 1898 року. Похований у крипті собору св. Юра у Львові.

* * *

17 березня 1885 року у місті Бережани на Тернопільщині у бідній ремісничо-міщанській сім'ї народився **Франц КОКОВСЬКИЙ** (1885-1940) - суддя та юрист, український письменник, журналіст, перекладач, мовознавець, етнограф, громадський діяч.

Початкову освіту здобув у місцевій школі та Бережанській гімназії (1898). Навчався на філософському (1906-1907) та юридичному факультеті (1910-1911) Львівського університету, а також Грацькому та Чернівецькому університетах (1907-1911).

У молоді роки був одним із організаторів та активним учасником таємного літературно-освітнього гуртка «Молода Україна» (1899-1903), членами якого також були В. Старосольський, А.Цегельський, Є.Косевич, Б.Лепкий, С.Томашівський, О.Барвінський та інші.

Був міським комісаром селища Козова часів ЗУНР (1918-1919), працював на державній службі адвоката у Бережанах (1921) та повітового судді у Підгайцях біля Бережан (1925-1928), а в 1928 році переведений на посаду окружного судді у Сянок на Лемківщині (сьогодні Республіка Польща). Вивчивши говірку лемків, заглибився у вивчення її культури. Із своїм приятелем Левом Гецом (1896-1971) започаткував тут культурне товариство «Лемківщина» (1930) та музей Лемківщини (1930). У 1934 році польська влада позбавила його посади і він із сім'єю повернувся до Бережан, де працював адвокатом та очолював філію «Сільського господаря». Тут стає одним із співзасновників музею А. Чайковського.

Свої перші поетичні твори почав друкувати у газеті «Громадський голос». Його дебютний вірш «В хвилі розлуки» (1903) був надрукований у часописі «Руслан», а в подальшому друкувався у виданнях «Діло», «Буковина», «Руська хата», «Дзвінок», «Бджола», «Громадський голос», «Рідна школа», «Розвага». Видає поетичні збірки «Сердечні струни» (1907) та «Настрої» (1909), «Малим друзам» (1909), а також популярну біографію «Оповідання про Тараса Шевченка» (1909). Неопублікованими залишилися поема «Богдан Хмельницький» (1904), балада «Над озером» (1906) та збірка сонетів і терцин (1905).

У 1930-х роках почався другий - лемківський етап - у творчості Коковського. У 1933-1934 роках вийшли друком його статті «Забуті могили», «Назва сіл у Сяніччині в XV столітті», «Назви сіл Ліського повіту», «Історія села Карликова», «Пам'ятки старовини на Лемківщині», «Старі церкви на Лемківщині», «Стара лемківська коляда», «Писанки на Лемківщині», «Домашній промисел та торгівля у лемків». В цей період виходять оповідання «В горошні дні. Веселі оповідання» (1931), «Вчорашні дні» (1931), «Людська вдячність та інші веселі оповідання» (1934), «Юнацькі серця» (Львів, 1934), «Людська вдячність» (1934), наукові розвідки «Слідами забутих предків. Оповідання з минулого Лемківщини» (1935), «За землю. Лемківська повість» (1936), «Лемківська слава» (1937), «Східними межами Лемківщини», «Історія культурного руху на Лемківщині», а також повість «Марія» (1938), яку не вдалося видати.

Як перекладач із Г. Гауптмана, Е. Ростана, Г. Бернштайна, Г. Бара та інших авторів значно збагатив репертуар українського театру «Руська бесіда».

У 1939 року Франца Коковського разом із сином Степаном та іншими діячами Бережан був заарештований КДБ. Помер 9 вересня цього ж року у тернопільській тюрмі. Місце поховання залишилось невідомим.

* * *

23 вересня 1900 року у с. Матіїв неподалік м.Новий Сонч на Західній Лемківщині народився **Володимир КУБІЙОВИЧ** (1900-1985) - український географ, демограф, енциклопедист, організатор української науки, редактор „Енциклопедії українознавства" й англійської „Енциклопедії України", голова Наукового товариства імені Шевченка в Європі (1952-85).

Початкову освіту Кубійович здобув у народній школі та Цісарсько-королівській гімназії, де 1918 р. склав іспит на зрілість. Закінчив філософський факультет Ягеллонського університету у Кракові, у 1928-39 рр. працював доцентом географії цього університету. Займався вивченням українських етнічних земель у складі Польщі, Чехословаччини та Румунії. З 1931 року — дійсний член Наукового Товариства ім. Шевченка, голова його географічної секції. Як видатний географ брав участь у міжнародних наукових конгресах у Празі (1932), Варшаві (1934) і Болгарії (1936), де виступав з доповідями. У своїх дослідженнях польсько-українських окраїн Кубійович послідовно обстоював українські геополітичні інтереси і провадив наукову дискусію з польськими вченими, яких звинувачував в умисному підробленні статистичних даних в дослідженнях, за що в 1939 був позбавлений кафедри в Ягеллонському університеті.

У 1931 р. В. Кубійович був обраний дійсним членом Наукового товариства імені Шевченка (НТШ) у Львові, очолив його Географічну комісію. З 1940 р. став професором Українського Вільного університету у Празі. Під час Другої світової війни очолював Український Допомоговий Комітет у Кракові - єдину громадську організацію на території Генерального Губернаторства. Згодом емігрував до Німеччини, а у 1951 р. - до Франції (Сарсель) й створив там науковий осередок. У 1947-63 рр. був генеральним секретарем НТШ у Мюнхені, а з 1952 р. і до кінця свого життя головою Європейського відділу НТШ.

Як активний учасник українського національно-визвольного руху проф. Володимир Кубійович в середині квітня 1940 року очолив Український Центральний Комітет у Кракові (був головою до 1944 р.), який координував діяльність українських громадсько-культурних організацій у Генеральній Губернії з центром у Кракові. Праця в УЦК в тих обставинах була важким тягарем, коли

доводилося лавірувати між домаганнями німецької адміністрації та українських політичних груп.

Попри всі труднощі воєнного часу, Український Центральний Комітет, який очолював Кубійович, зробив дуже багато для піднесення української культури і авторитету українців. Зокрема було добре скоординовано культурницьку і організаційну діяльність на найзахідніших українських землях (т.зв. Закерзоння), що були перед війною головним об'єктом посиленої колонізації. Засновано українське видавництво у Кракові.

Після приєднання Галичини до Генеральної Губернії в 1941 році поле діяльності УЦК значно розширилося. Зорганізовно Допомогові Комітети на місцях. За умова фактичної заборони на діяльність політичних партій УЦК став головним репрезентантом українців перед німецькою владою.

У квітні 1943 Володимир Кубійович, як голова УЦК, став одним з організаторів Військової Управи, і зі свого боку докладав багато зусиль для формування частин дивізії військ СС «Галичина». Зокрема, разом з членами ВУ йому вдалось домогтися дозволу німецьких чинників на набір до української дивізії не тільки в дистрикті Галичина, але й по всій Генеральній Губернії. У 1944 р. емігрував до Парижу

Коли розгорілася польсько-українська підпільна війна, Кубійович виступив з закликом припинити збройне протистояння. Його ж стараннями уникали гестапівських арештів чимало українських політичних і громадських діячів, а також було врятовано від концтабору багато євреїв (разом - кілька сотень осіб).

У 1945 році проф. Кубійович на пропозицію генерала Шандрука стає його заступником у формованому тоді Українському Національному Комітеті (УНК). В розмові з Шандруком він висловився так: „Будучи ініціатором формування Дивізії «Галичина», я дуже турбуюся її долею, і коли б УНК мав би їй допомогти, то його треба створити хоча б тільки для того.“ За згодою обох фракцій ОУН Володимир Кубійович став представником Західної України в УНК.

Після закінчення Другої світової війни проф. Кубійович жив в еміграції у Німеччині і Франції, займаючись переважно науковою діяльністю. У 1947—1951 рр. — генеральний секретар НТШ, з 1952 - голова НТШ у Європі. Автор понад 80 наукових праць з географії України: «Територія і людність українських земель» (1935), «Атлас України і сумежних країв» (1937), «Географія українських і сумежних земель» (1938, 1943), «Українські етнічні групи Галичини» (1953) та ін.

Наукові праці В. Кубійовича-географа присвячені проблемал вивчення антропогеографії Українських Карпат, географії, демографічних процесів і населення України та окремих її регіонів - Галичини, Карпат, Волині, Полісся. За наукові дослідження в галузях географії та демографії В. Кубійовича вважають одним із засновників сучасної географії України.

Та найбільшою справою життя, логічним завершенням плідної, наукової і видавничої діяльності В.Кубійовича, ученого і громадянина, була реалізація одного з наймасштабніших науково-видавничих проєктів НТШ - створення

„Енциклопедії українознавства". Підготовка і видання енциклопедії, головним редактором та організатором редакційної колегії якої він був, становили зміст майже сорока повоєнних років життя В. Кубійовича. Здійснення задуманого стало справжнім людським подвигом. Ця ґрунтовна наукова праця про Україну, її минуле і сучасне складається з трьох загальних томів (1949-52) і одинадцяти абеткових (1952-95) й стала візитною карткою українства у світі. Задля створення „Енциклопедії українознавства" В. Кубійович об'єднав багатьох українських вчених з діаспори - О. Оглоблина, Ю. Шевельова, Н. Полонську-Василенко, Б. Кравціва, І. Кошелівця, Ю. Луцького, І. Теслю, А. Жуковського та багатьох інших. Це широке коло розкиданих по всьому світу фахівців різних ділянок українознавства окреслювало своєрідний українознавчий інститут Наукового товариства імені Шевченка.

Помер Володимир Кубійович 2 листопада 1985 р. Похований в Сарселі у Франція.

* * *

24 вересня 1924 року у Дрогобичі у сім'ї греко-католицького священика **Стефана Венгриновича** (1897–1954) та Софії (уродженка Опарівки) народився Тирс ВЕНГРИНОВИЧ (1924 - 2002) - український художник-графік.

У родині Венгриновичів була родинна традиція називати дітей візантійсько-руськими іменами, яку започаткував батько Тирса греко-католицький священик Стефан Венгринович.

Офіційно в документах Тирс Венгринович записаний під іменем «Тирсус». Це результат того, що чиновник, який оформлював посвідчення особи, не знав латини: він, прочитавши у метриці, виписаній у церкві, запис «Thursus», бездумно скопіював його. Тирс мав брата Оріон, був дядьком Созонта, Софонії, Осії і Минодора, а пізніше — батьком Олімпія й Діоміра і дідом Нікона.

Зростав і виховувався майбутній художник у Сяніку. Коли в нього проявився художній талант, батько відвів його до свого друга, вчителя малювання в гімназії Лева Ґеца. Він — відомий після війни професор Академії мистецтв у Кракові — давав Тирсові перші уроки і розгледів його талант. Крім цього, в майбутньому він підтримував Тирса у студентські роки, а згодом став його хорошим другом.

Під час війни Тирс навчався в українській гімназії у Ярославі. Він 1942 р. здобув перше досягнення в малярстві: його роботи прийняли на виставку у Львові. Після закінчення навчання 1944 р. Тирса відправили на примусові роботи. Його прийняли в будівельну компанію, де аж до кінця війни він копав протитанкові рови побіля Ченстохови, біля Кракова і в Чехії. Отримавши свободу, він попрямував на захід: з того шляху його завернули радянські танкісти.

Іноді пішки, подекуди випадковими транспортними засобами Тирс прибув у своє рідне місто Сянік, але не залишився там надовго. Батька переселили, мати вирішила супроводжувати його на засланні. Його брат емігрував до Австралії. Тому, взявши участь у першій повоєнній художній виставці, Тирс відправився до Кракова.

«Через українське походження й українську освіту в чоловіка були проблеми, — розповідала Софія Венгринович. — На щастя, в Академії мистецтв був Ґец. Він допоміг чоловікові зі вступом на навчання. Пізніше в його підтримці не було потреби, бо Тирс і сам чудово справлявся».

Протягом трьох років він займався живописом, але коли створили факультет графіки, перевівся туди й 1952 р. отримав диплом. У графіці він знайшов своє покликання. Хоч протягом 23 років, будучи співробітником відділу археології Малопольщі Польської академії наук у Кракові, він професійно займався чимось зовсім іншим: документував у рисунку археологічні розкопки. Тоді він жив у палаці в Іголом'ї, де й зустрів свою майбутню дружину. Вони одружилися у церкві в Команчі.

Під час навчання, коли він брав участь у етнографічних таборах під керівництвом професора Романа Райнфуса, Тирс пригледів собі місце проживання і навіть роботу: він хотів бути художником у Будинку культури в Криниці. Проте, коли він підтвердив перед потенційними роботодавцями свою українську національність, попередні домовленості було розірвано.

Надалі Тирс жив у Іголом'ї, пізніше — у Кракові, і нарешті з 1979 р. в Дамицях у долині річки Длубні. Під час документування розкопок, що проводилися в сусідніх Івановицях, він пригледів земельну ділянку. Щоб втілити в життя мрію про будинок, він поїхав у США на запрошення українських емігрантів: займався графікою, живописом, виставляв роботи, словом, сумлінно працював, щоб зібрати гроші для початку будівництва.

Після повернення додому він відмовився від посади керівника графічної майстерні відділу археології Малопольщі, але заощаджень на будинок не вистачило, тож він знову поїхав за океан на заробітки.

Він спеціалізувався на екслібрисах і створив понад 600 таких символів. Венгринович представив їх на понад 50 індивідуальних і понад 500 колективних виставках у Польщі та за кордоном: в Англії, Австрії, Болгарії, Бельгії, Чехословаччині, Франції, Канаді, Норвегії, НДР, США, Швейцарії, Угорщині та Радянському Союзі. Крім цього він гравірував на дереві), займався живописом і врешті зацікавився мозаїкою.

Тирс Венгринович помер 23 травня 2002 року і похований на цвинтарі Нові Батовиці у Кракові. Після себе залишив більше як тисячу робіт, самих лише екслібрисів нараховується понад 600. Його син Олімпій Венгринович передав багату колекцію графіки останніх років батька Історичному музеєві в Сяноці.

* * *

26 вересня 1885 року у селі Вілька Сяніцького повіту (тепер Польща) на Північній Лемківщині у сім'ї лісника Івана Орисика народився син **Михайло ОРИСИК** (1885- 1946) — визначний майстер плоскої та круглої різьби по дереву, засновник школи дерев'яної скульптури України.

Вчився Орисик у школі столярної справи й скульптури в Риманові, що була відкрита в 1878 році на кошти Станіслава Антонія Потоцького. Саме у нього його батько працював лісником.

Мистецькі здібності проявив ще в дитячі роки. Добре рисував, komponував, навчився плоскої різьби.

Працював на нафтових копальнях біля села. Воював на фронтах Першої світової війни, потрапив до російського полону.

Після Першої світової війни Михайло Орисик почав навчати різьби хлопців у Вільці.

Різьбярство під Орисиковим впливом в селі розвинулося сильно. Він мав чотирьох синів: Івана, Онуфрія, Андрія і Степана, які також відмінно різьбили.

Продовжував і творчо розвивав кращі традиції різьбярства лемків. Різьбив тварин Карпат: ведмедів, вовків, диких кабанів, лисів, а також гірських орлів з розправленими крилами. Часто різьбив тварин, які не жили в Карпатах (лосів, слонів, мавп, зубрів). Великої майстерності досяг у стилізації тварин і птахів як ручок до палиць, чорнильниць, у komponуванні традиційного на Лемківщині рослинного орнаменту.

Тонке відчуття симетрії геометричних форм проявив при створенні церковних декоративних композицій (наприклад, іконостас для церкви в Тилявій). Пишний бароковий стиль вдало переплів з народним лемківським рослинним орнаментом, що формою і симетрією не поступається перед класичним стилем.

Справжній талант і новаторство проявив у різьбленні побутових сцен з життя людей. Тут він розвинув свою творчість до вищої стадії досконалості. Цікаві вироби «Араб на верблюді», «Циган», «Купці-євреї везуть бочку», а також інші.

Найкращий твір, що приніс заслужену славу різьбярєві — «Лемко з люлькою» (1936). Цю скульптуру митець створив у кількох варіантах. Перед війною розпочав

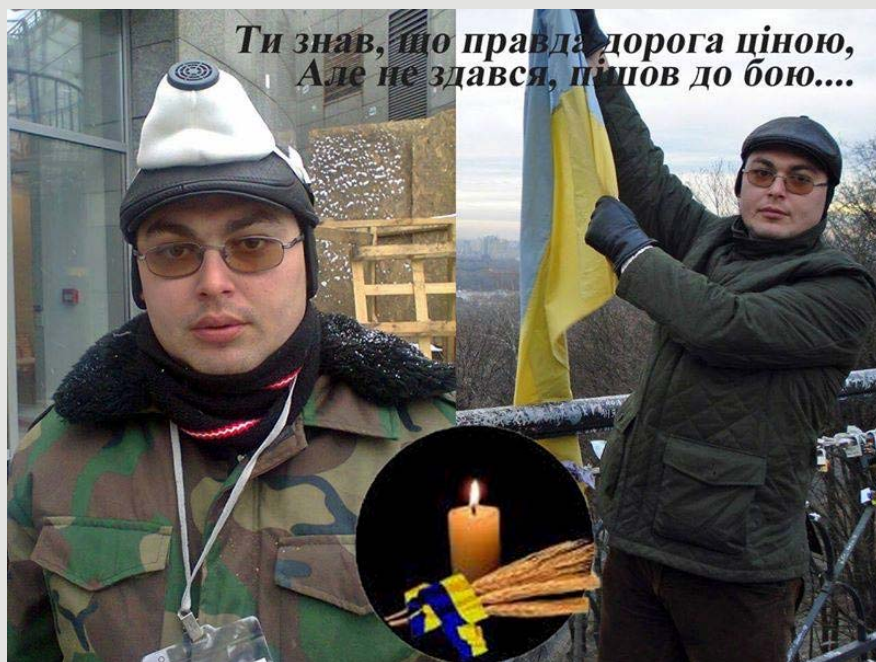
працю над створенням побутових картин з життя лемків, де учасниками є не абстрактні особи, а конкретні земляки митця. Скульптурна група «Лемківські музики» зображає братів Федора, Григорія та Івана Котів з Кам'янки поблизу Яслиськ. Побутові сцени вдало втілені у виробках «Лемко несе дівчину», «Лемко-дротар», «Рубачі», «Мандрівники». Твори зберігаються в різних музеях Польщі, Німеччини, Словаччини, США та у приватних збірках. Творчість М. Орисика слід трактувати як власну його школу лемківської різьби.

У 1945 році під час масової депортації українців Закарпаття до Радянської України був виселений в село Гутисько Бережанського р-ну на Тернопільщині. Помер 17 березня 1946 року і похований на місцевому цвинтарі.

У 2006 році в селі Гутисько відкрито Музей різьби імені Михайла Орисика. Серед експонатів — зразки художньої різьби, побутові старожитності, а також 80 малюнків Михайла Орисика.

*Підготував: **Тарас Радь***

Герой Небесної Сотні, **ВОЛОДЯ ЖЕРЕБНИЙ**

*Ти знав, що правда дорога ціною,
Але не здався, пішов до бою....*

6 жовтня йому б виповнилося 29. Та не судилося... 20 лютого на вул. Інституцькій куля снайпера обірвала юне життя. Володя був кращим із нинішнього покоління, щиро вірив у кращу долю України, але твердо був впевнений, що українці повинні проявити чималі зусилля, щоб побороти нечисть і кровожадних бандитів.

Він був звичайним, земним

українським юнаком, але кращим із звичайних; кращим із тих, за ким сумуєш, з ким варто одружуватися... Володя любив життя, вірив, мріяв.... Неодноразово повторював: "Все в нас буде добре! Ми обов'язково переможемо!!!"

Вічна пам'ять Герою! Герої не вмирають!!!

@Mariia Zherebna

ЛЕМКИ НЕБЕСНОЇ СОТНІ

**ВОЙТОВИЧ
НАЗАРІЙ**
17 років

студент

Назар Войтович народився 2 червня 1996 року в с. Травневе Збаразького району Тернопільської області.

Закінчив Травненську ЗОШ І-ІІ ступенів. Навчався на третьому курсі відділення дизайну Тернопільського кооперативного торговельно-економічного коледжу, був єдиною дитиною в сім'ї.

Поїхав до Києва вночі 19 лютого, а вже наступного дня під час протистоянь на Майдані хлопця вбили з вогнепальної зброї.

З друзями до Києва прибув пів восьмої ранку, а за дві години на дзвінок від мами замість сина відповіла незнайома жінка із Михайлівського собору, яка повідомила, що Назара вбито пострілом у голову. Снайперська куля влучила хлопцеві в обличчя і вийшла через хребет. Зі слів одноклассників ще в середу, 19 лютого, Назар був на парах, а ввечері мав тільки віднести до автобуса, який їхав на Київ, речі для столичного майдану. В останню хвилину чомусь вирішив, що й сам поїде. Це рішення коштувало йому життя.

**ВОЛОДИМИР
ЖЕРЕБНИЙ**
28 років

працівник коледжу

Володимир Жеребний народився 6 жовтня 1985 року в селі Вишня Городоцького району, на Львівщині. Проживав у ньому тривалий час, потім переїхав до сусіднього міста Рудки, Самбірського району. З 1991 по 2001 навчався у місцевій Рудківській СЗШ, потім — у Вишнянському коледжі Львівського національного аграрного університету. Після закінчення коледжу, залишився у ньому працювати, заочно закінчив Львівський національний аграрний університет.

Володимир був активним учасником Євромайдану, від перших днів протестів перебував у Києві. Після майже місячного перебування на барикадах, на декілька днів приїхав додому і згодом, на роботі оформивши відпустку без збереження заробітної плати, знову повернувся на Майдан Незалежності — 5 лютого 2014, автобусом із Самбара.

Вранці 20 лютого Володимира Жеребного було вбито на вулиці Інститутській — снайпер влучив йому в шию, в сонну артерію, та голову(6). Таго ж дня до Києва, завдяки допомозі активістів Рудок, за тілом загиблого, каретою швидкої допомоги, виїхали його батьки та Вишнянський сільський голова.